

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba

Tekstų sutapčių nustatymo sistemų prieigos mokslo ir studijų institucijoms poreikis

Apklausoje apžvalga

Parengė: Regimantas Juras
2019 m. balandis

Apklausa apžvalga yra laisvai prieinama Tarnybos interneto svetainėje www.etika.gov.lt (žr. *Analizės*).

Citavimas:

Harvard stilius

Juras, R. 2019. *Tekstų sutapčių nustatymo sistemų prieigos mokslo ir studijų institucijoms poreikis*. Vilnius: Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba.

Turint klausimų dėl apklausos apžvalgos ir (ar) jos naudojimo, kreipkitės el. paštu lraepk@etika.gov.lt arba telefonu +370 706 65 161.

Įvadas

Apklaustos tikslas

Nustatyti tekstų sutapčių nustatymo sistemų prieigos mokslo ir studijų institucijoms (toliau – MSI) poreikius.

Apklaustos duomenų rinkimas

2019 m. vasario 18 d. – 2019 m. kovo 8 d.

Apklaustos imtis

Apklausoje dalyvavo 37 MSI, tačiau anketą užpildė 35 iš 60 (58 %) MSI. Vienas universitetas anketą užpildė du kartus. Apklaustos apžvalgoje naudojama vėliau pateikto atsakymo duomenys.

Anketą užpildė 10 valstybinių universitetų, 4 privatūs universitetai, 9 valstybinės kolegijos, 7 privačios kolegijos ir 5 valstybiniai mokslinių tyrimų institutai.

Pagrindinės sąvokos

Mokslo ir studijų institucija (toliau – MSI) – Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla – studijų vykdymas ir su studijomis susijusi veikla ir (arba) moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

Aukštoji mokykla (toliau – AM) – Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla – organizuoti ir vykdyti studijas, teikti aukštojo mokslo kvalifikacijas, vykdyti fundamentinius ir (arba) taikomuosius mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir (arba) meno veiklą, taikyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatus, kaupti mokslo žinias, plėtoti kūrybinę veiklą ir kultūrą, puoselėti akademinės bendruomenės vertybes ir tradicijas.

Didelė MSI – MSI, kurioje studijuoja daugiau nei 1000 studentų.

Maža MSI – MSI, kurioje studijuoja mažiau nei 1000 studentų.

APKLAUSOS REZULTATAI:

Tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikio motyvai

Tarnybos analitinės apžvalgos „Akademine etika mokslo žurnalų leidybos srityje“¹ (2018) duomenimis, 34 MSI leidžia mokslo žurnalus, tačiau tik 16 iš jų turi prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų visiems ar daliai mokslo žurnalų. Iš šių duomenų matyti, kad tekstų sutapčių nustatymo sistemų prieiga yra ribota.

Tarnybos apklausos dėl tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikio duomenimis, 31 iš 35 (89 %) atsakymus į anketos klausimus pateikusių MSI turi poreikį gauti arba didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis			
Yra sutapčių nustatymo sistemų poreikis, nes prieigos nėra	Yra sutapčių nustatymo sistemų poreikis, siekiant prieigos prie alternatyvių sistemų	Yra sutapčių nustatymo sistemų poreikis, siekiant plėsti prieigą akademiniai bendruomenei	Tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikio nėra ²
17	9	5	4
49 %	26 %	14 %	11 %

¹ Žr. Tarnybos interneto svetainėje www.etika.gov.lt, skiltis „Analizės“.

² Į šią skiltį įtrauktas vienas atsakymų, kuriame MSI nurodė, kad pradėjo savarankiškai prenumeruoti teksto sutapčių nustatymo sistemą.

APKLAUSOS REZULTATAI:

Tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis skirtingose MSI

Kitaip nei valstybinėse AM, prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų dažniau neturi privačios AM ir mokslinių tyrimų institutai (žr. 2 lentelę). Didesnė valstybinių AM dalis (65 %) siekia didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų.

Valstybinės AM		Privačios AM ir mokslinių tyrimų institutai	
Yra tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis, nes prieigos nėra	Yra poreikis didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų	Yra tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis, nes prieigos nėra	Yra poreikis didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų
6	11	11	3
35 %	65 %	79 %	21 %

Mažos MSI dažniau neturi prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų nei tos, kuriose studijuoja daugiau nei 1000 studentų (žr. 3 lentelę).

Didelės MSI		Mažos MSI	
Yra tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis, nes prieigos nėra	Yra poreikis didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų	Yra tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis, nes prieigos nėra	Yra poreikis didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų
3	4	14	10
43 % didelių MSI	57 % didelių MSI	58 % mažų MSI	42 % mažų MSI

Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudojimas yra sietinas su MSI dydžiu ir turimais ištekliais.

APKLAUSOS REZULTATAI:

Tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudojimo tikslai

MSI tekstų sutapčių nustatymo sistemas yra linkusios naudoti siekiant gerinti akademinės etikos pažeidimų nustatymą (80 % MSI), o studentų ir kitų akademinės bendruomenės narių švietimui suteikiama mažiau dėmesio (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Prieigos prie sutapčių nustatymo sistemų naudojimo tikslai		
Siekiant studentų ir kitų akademinės bendruomenės narių švietimo	Siekiant gerinti galimų akademinės etikos pažeidimų nustatymą	Siekiant gerinti mokslo darbų kokybę
20	28	3
57 % MSI	80 % MSI	9 % MSI

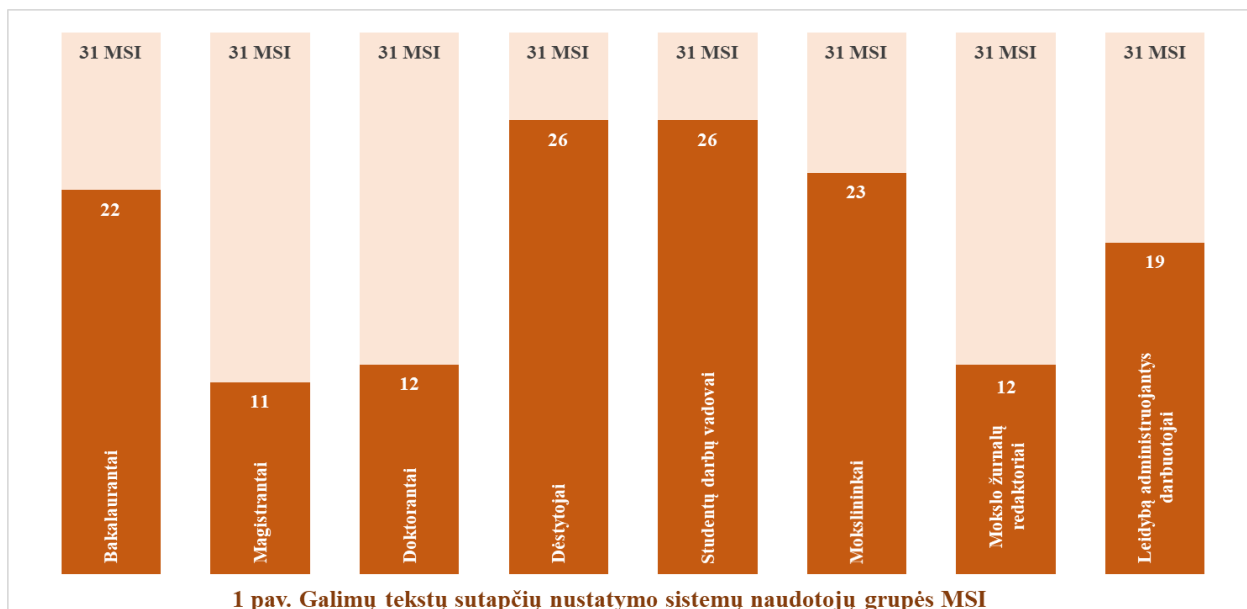
Valstybinės AM siekį gerinti akademinės etikos pažeidimų nustatymą nurodo dažniau nei privačios AM ir mokslinių tyrimų institutai (žr. 5 lentelę). Siekis ugdyti akademinės bendruomenės narius nurodomas vienodai dažnai.

5 lentelė. Sutapčių nustatymo sistemų naudojimo tikslai pagal MSI finansavimo pobūdį			
Siekiant gerinti pažeidimų nustatymą		Siekiant švietimo	
Valstybinės AM	Privačios AM ir mokslinių tyrimų institutai	Valstybinės AM	Privačios AM ir mokslinių tyrimų institutai
16	12	10	9
84 %	75 %	53 %	56 %

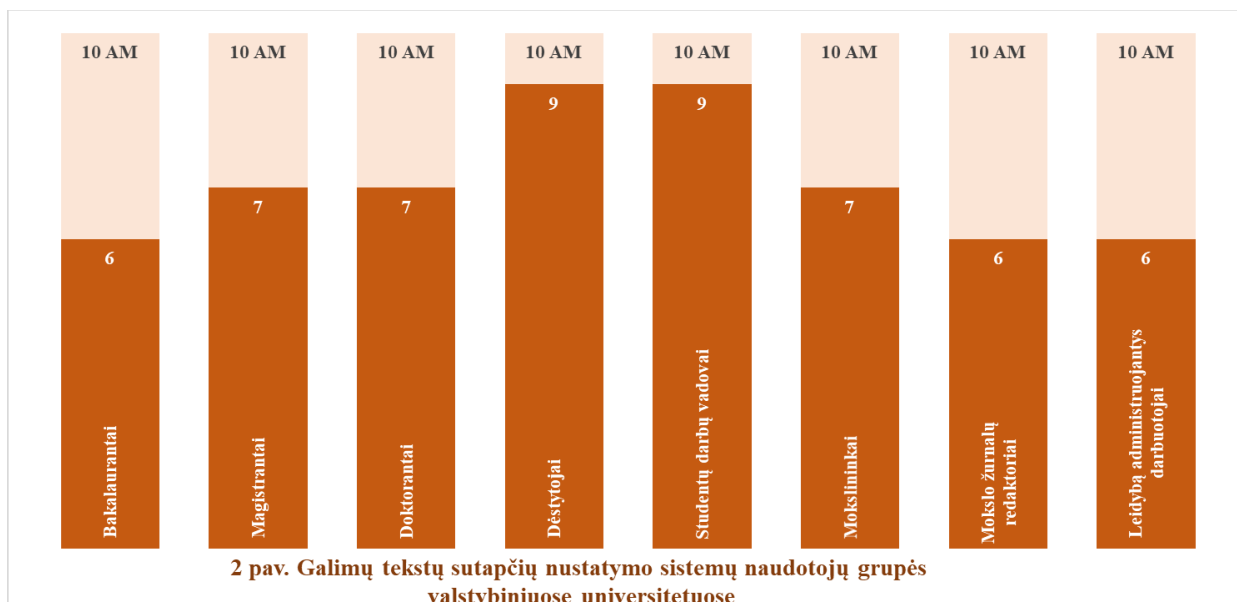
APKLAUSOS REZULTATAI:

Galimi tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudotojai

MSI pateiktuose atsakymuose nurodoma, kad tekstų sutapčių nustatymo sistemomis daugiau naudotūsi dėstytojai, studentų darbų vadovai, bakalauroantai ir leidybą administruojantys darbuotojai, mažiau – mokslo žurnalų redaktoriai, doktorantai ir magistrantai (žr. 1 paveikslą).

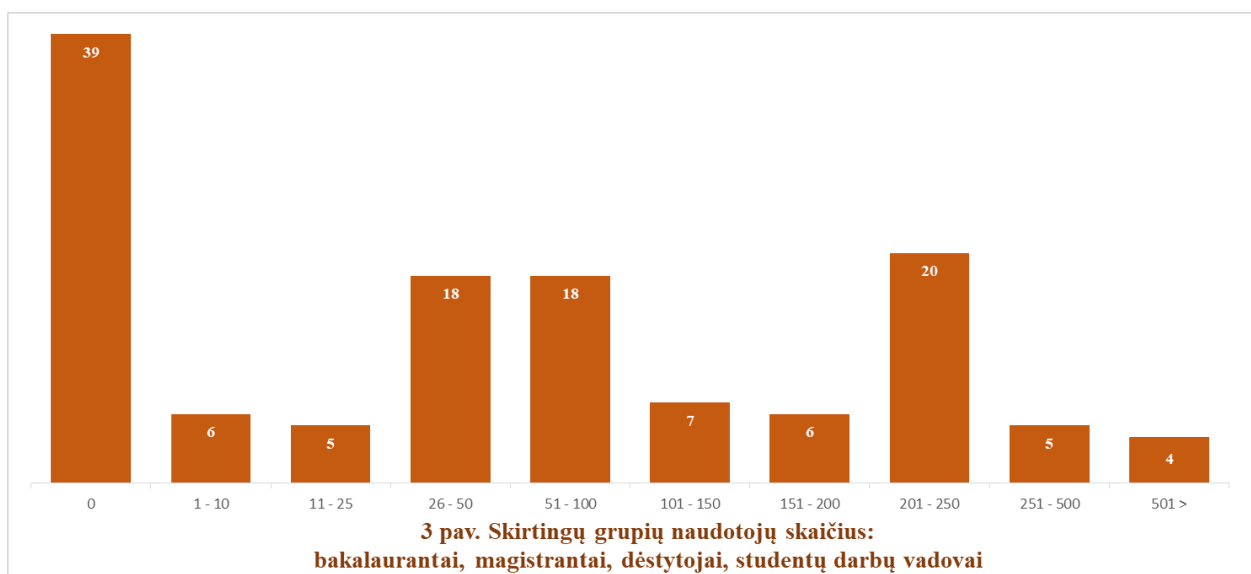
Valstybiniuose universitetuose skirtumai tarp galimų tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudotojų grupių yra mažesni (žr. 2 paveikslą).

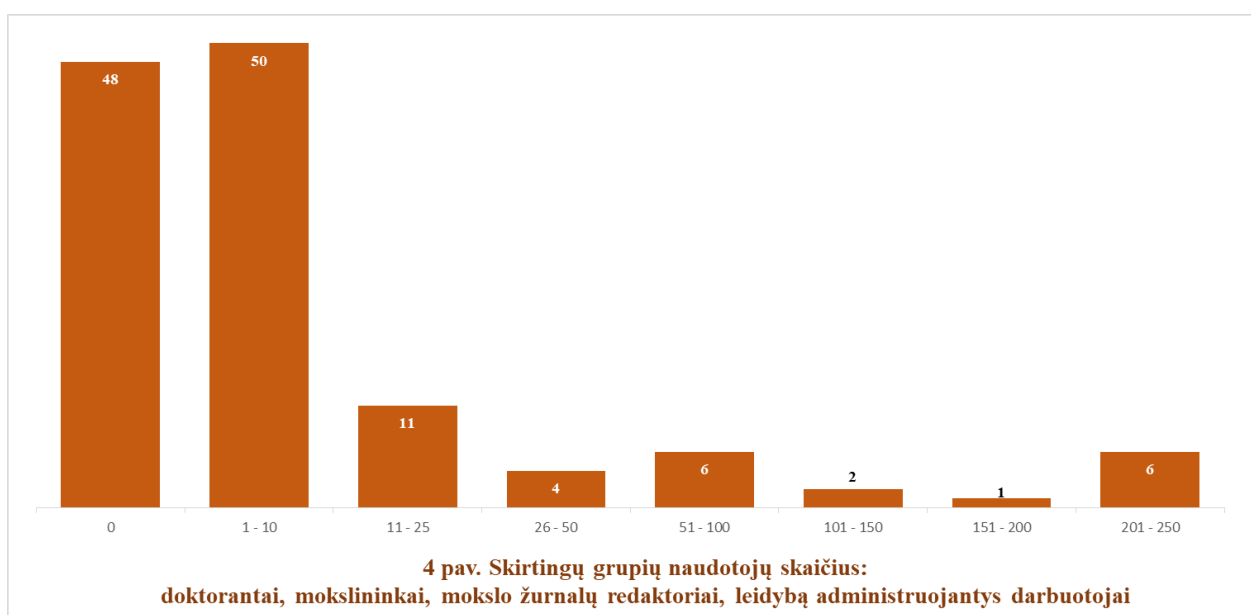
Apklausos duomenys rodo, kad MSI poreikiai gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų yra sietini su jų vykdoma veikla. Daugiau mokslinės produkcijos kuriantys valstybiniai universitetai palyginti su visomis MSI dažniau nurodo, kad tekstų sutapčių nustatymo sistemomis naudotūsi tyrėjai. Vis dėlto daugiausia dėmesio MSI skiriama studijų procesui.

Anketoje buvo išskirtos 8 galimų tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudotojų grupės: bakalaurantai, magistrantai, doktorantai, dėstytojai, studentų darbų vadovai, mokslininkai, mokslo žurnalų redaktoriai ir leidybą administruojantys darbuotojai. MSI buvo prašoma nurodyti, koks būtų atskirų grupių naudotojų skaičius.

Didžiąją dalį galimų tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudotojų sudarytų bakalaurantai, magistrantai, dėstytojai ir studentų darbų vadovai. Atsižvelgiant į MSI pateiktus atsakymus (žr. 3 paveikslą), prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų reiktų daugiau nei 16 500 bakalaurantų, magistrantų, dėstytojų ir studentų darbų vadovų.

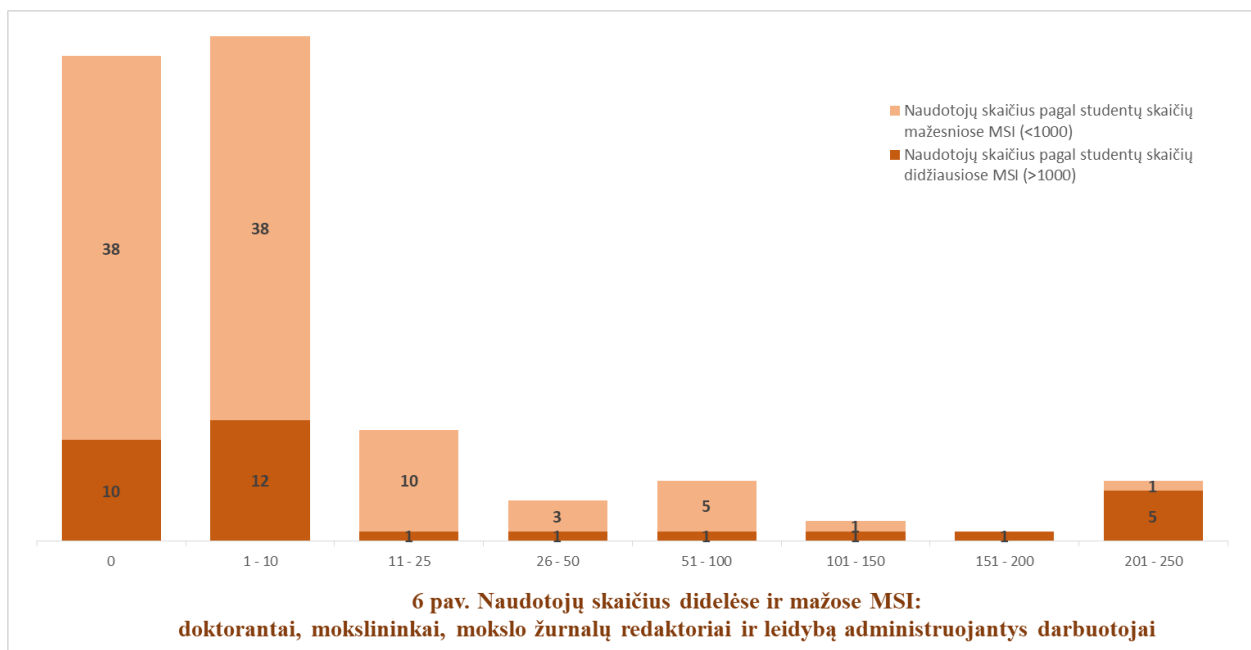
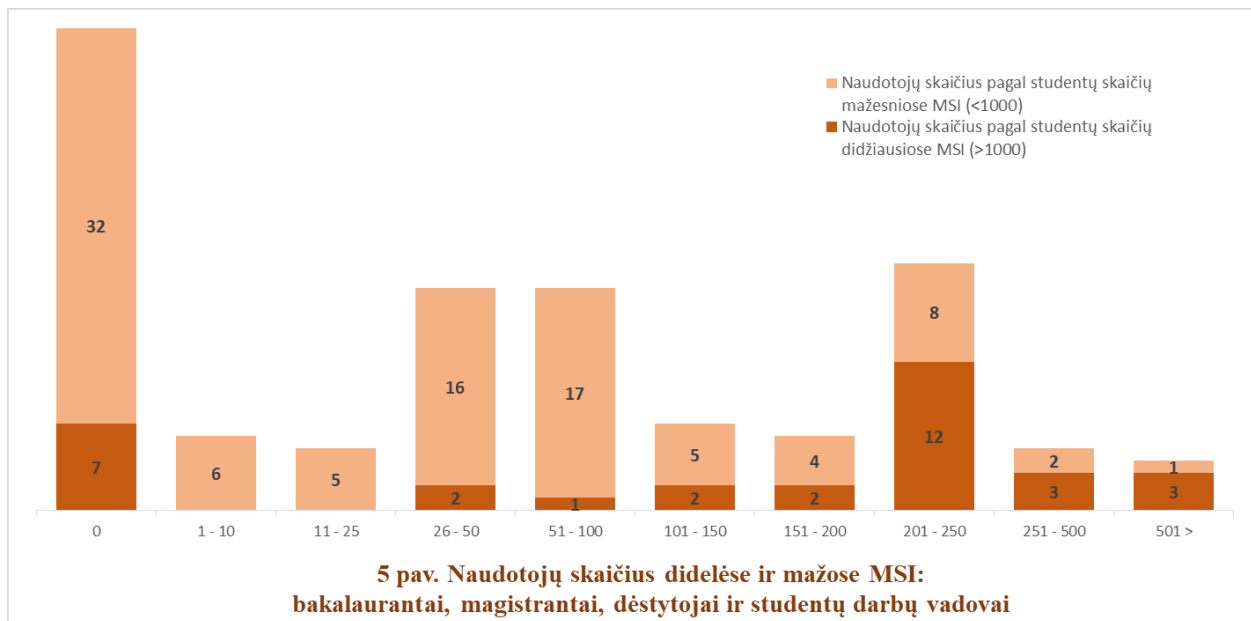
Prieiga prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų būtų reikalinga maždaug 3500 doktorantų, mokslininkų, mokslo žurnalų redaktorių ir leidybą administruojančių darbuotojų (žr. 4 paveikslą).

Bendras tekstų sutapčių nustatymo sistemų poreikis – daugiau nei 20 000 skirtingų grupių naudotojų.

MSI poreikiai gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų yra susiję su jų dydžiu (žr. 5 ir 6 paveikslus).

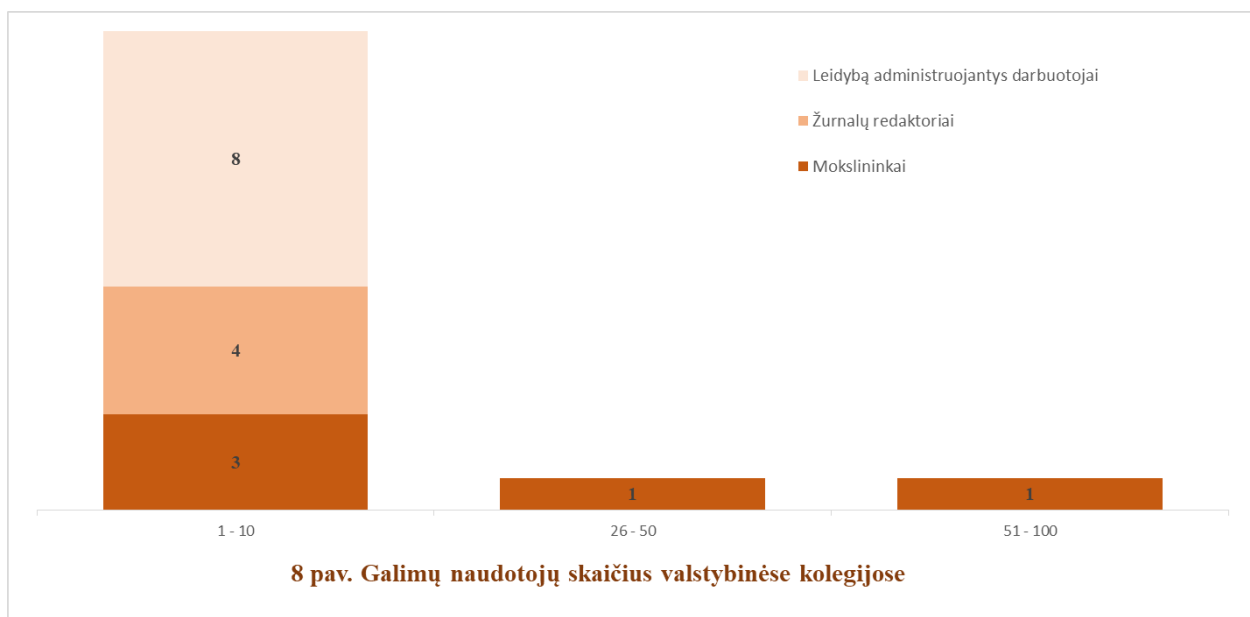
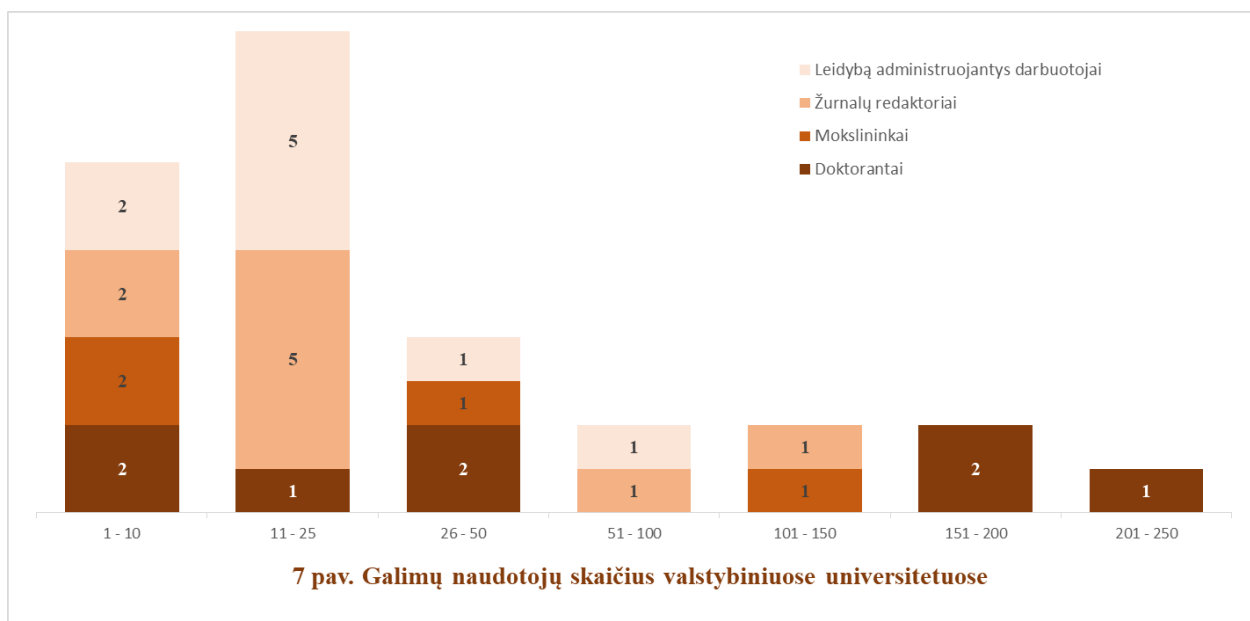
Didelių MSI prieigos poreikio apimtis bakalaurantams, magistrantams, dėstytojams ir studentų darbų vadovams yra didesnė nei mažų MSI, tačiau bendras didelių ir mažų MSI poreikis yra panašus. Didelės MSI nurodė, kad reikalinga prieiga daugiau nei 7000 bakalaurantų, magistrantų, dėstytojų ir studentų darbų vadovų, mažos – daugiau nei 8000.

Didelėms MSI reikalinga prieiga daugiau nei 1900 doktorantų, mokslininkų, mokslo žurnalų redaktorių ir leidybą administruojančių darbuotojų, mažoms – maždaug 1200. Šie skirtumai gali būti sietini su mokslinės produkcijos, leidžiamų žurnalų skaičiaus skirtumais.

APKLAUSOS REZULTATAI:

Galimi tyrėjų grupių naudotojai valstybinėse AM

Doktorantai sudaro didžiausią galimų tyrėjų naudotojų grupę valstybiniuose universitetuose (žr. 7 paveikslą). Poreikis gauti prieigą žurnalų redaktoriams valstybiniuose universitetuose yra dvigubai didesnis nei valstybinėse kolegijose (žr. 7 ir 8 paveikslus). Šie skirtumai yra sietini su tuo, kad valstybiniai universitetai leidžia daugiau mokslo žurnalų. Tiek valstybiniai universitetai, tiek valstybinės kolegijos turi vienodą poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų leidybą administruojantiems darbuotojams, tačiau galimų naudotojų leidybos srityje skaičius universitetuose yra didesnis.

PAGRINDINIAI TEIGINIAI

Didžioji MSI dalis turi poreikį gauti arba didinti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų. Prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų dažniau neturi mažos MSI nei tos, kuriose studijuoja daugiau nei 1000 studentų. Tekstų sutapčių nustatymo sistemų prieigos galimybės yra sietinos su MSI dydžiu ir turimais ištekliais.

MSI tekstų sutapčių nustatymo sistemas linkusios naudoti siekiant gerinti akademinės etikos pažeidimų nustatymą ir daugiausia dėmesio teikia studijų procesui. Didžiąją dalį galimų tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudotojų sudarytų bakalaurantai, magistrantai, dėstytojai ir studentų darbų vadovai (daugiau nei 16 500 iš daugiau nei 20 000 galimų vartotojų). Nors didžioji studentų dalis studijuoja didelėse valstybinėse AM, šių AM poreikis gauti prieigą su studijų procesu susijusiems akademinės bendruomenės nariams savo apimtimi yra mažesnis nei mažose MSI.

Poreikis gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų tyrėjams yra sietinas su MSI veikla, doktorantūros studijų vykdymu, mokslinės produkcijos ir leidžiamų žurnalų skaičiaus skirtumais.

SIŪLYMAI

1. Svarstyti galimybės teikti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų su studijų procesu susijusiems akademinės bendruomenės nariams, ypač privačioms AM, kurios dažniau neturi prieigos tekstų sutapčių nustatymo sistemų. Svarstant galimybes teikti prieigą būtina įvertinti tekstų sutapčių nustatymo sistemų naudą lietuvių kalba parašytuose bakalaurantų ir magistrantų darbuose.

2. Teikti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų doktorantams vadovaujantiems mokslininkams. Teksto sutapčių nustatymo sistemomis naudotųsi daugiau nei 900 doktorantų universitetuose ir mokslinių tyrimų institutuose.

3. Teikti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų mokslo žurnalų redaktoriams. Tekstų sutapčių nustatymo sistemomis naudotųsi maždaug 200 žurnalų redaktorių.